

Oponentský posudek diplomové práce Andrey Veverkové „Společenstvo krejčí v Praze: organizace krejčovských živnostenských podnikatelů v Praze od časů monarchie do konce první Československé republiky“, Praha 2023, 138 s.

Komplikovaně nazvaná práce se zabývá tématem originálním, dosud hlouběji historiograficky nereflktovaným. Podává výpověď o vývoji a problémech tradičního řemesla a jeho provozovatelů v čase zásadní ekonomické a sociální změny vyvolané průmyslovou revolucí (první i druhou současně) a vstupem industrializace do sféry oděvní produkce. Pohybuje se tak na půdě hospodářských dějin/dějin podnikání stejně jako dějin sociálních. V obou vzájemně prolínajících disciplínách podává výpovědi o subjektech nižších stratů, o menších, převážně drobných na rukodělné práci spočívajících a živnostenských podnicích a příslušnících nižší střední a nižší třídy, kteří řemeslo vykonávali, ať již jako vlastníci firmy, nebo jako zaměstnanci. Nejúspěšnější z první skupiny se řadili politicky ponejvíce k straně živnostenské, posledně jmenovaní se řadili k spíše k městskému proletariátu, v němž zapouštěli své vlivové buňky národní socialisté, sociální demokraté a následně i komunisté. Odtud plynuly i rozličné neshody a napětí uvnitř formálně nepolitické profesní organizace. Sama organizace, společenstvo je svébytným projevem přechodného období, jenž vedle moderních integračních a jiných rolí v sobě skrýval staré regulativně dozorové ambice cechovního uspořádání (počet členů oboru, výchova a vzdělání dorostu, role sociálně podpůrné). Autorka se snaží tomuto nesnadno uchopitelnému mixu tradicionalismu i demokraticky profilované modernity nabídnout hlubší porozumění. Jedná se tedy o téma neobyčejně užitečné, záslužné, nabízející odpovědi k sociální i ekonomické modernizaci relativně zaostávajícího hospodářského a sociálního prostředí.

Vysoce je třeba ocenit pramenný záběr díla založený dominantně na archívním výzkumu. Struktura práce je logická, postupuje od obecného kontextu společenstva jako instituce směrem ke konkrétům, tj. podstatě krejčoviny jako řemesla, ke koncentračním snahám zájmové reprezentace, založení pražského společenstva, jeho organizaci, členské základně a zejména pak agendě. Právě tuto část cením nejvýše. Ukazuje, že společenstvo neovlivňuje ani tak trh zboží, jako významně ovlivňuje trh práce. Zde bych rád viděl detailnější rozpracování, přemýšlel bych o cenách pražských a na venkově, velikosti rozdílů. Stejně tak jsou jen naznačeny vnitřní tenze politické, zájmové a jiné, nic se nedozvídáme o odborech a vztahu společenstva k nim. Ve sledování rolí společenstva mi v nich překvapivě chybí například pracovní podmínky a bezpečnost práce.

Autorka přistupuje k tématu s nesporným analytickým úsilím a dobrým metodologickým vybavením, jež rezultuje v množství velmi pěkných grafů a tabulek. Jejich problémem a problémem celé práce je ale často jen deskriptivní prezentace fakt s malou ambicí interpretace. A to je škoda. Autorka si musí uvědomit, že analýza, u níž není uvedeno, čemu slouží, o čem vypovídá, je bezpředmětná. Jisté nedostatky spatřuji v grafech, které ne vždy vycházejí ze stejného základu. Ke zlepšení jejich výpovědnosti by někdy bylo vhodné přejít od údajů absolutních k poměrným. Závěry práce, nesporně validní, by bylo možno interpretačně významně rozšířit, práci ve čtení zatraktivnit.

Text je psán slušným jazykem, ale zůstalo v něm množství překlepů, nesouladů podmětu a přísudku, podstatných a přídavných jmen, což svědčí o jistém spěchu při finalizaci díla. V každém případě však práce splňuje nároky na diplomovou práci kladené, a proto ji doporučuji k úspěšné obhajobě.

Hodnocení: velmi dobře

Praha 11. června 2023

prof. PhDr. Eduard Kubů, CSc.